Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

Rok 9. Warszawa, 7 lutego 1931 roku. № 6

PRZEMYSŁ PIWOWARSKI

ORGAN CENTRALNEGO ZWIĄZKU PRZEMYSŁU PIWOWARSKIEGO I SŁODOWNICZEGO W RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

REDAKCJA I ADMINISTRACJA — Warszawa, Wiejska 17. — Telefon 605-96. Otwarta od 1 do 3 po poł.

Drewniane kadzie fermentacyjne w piwowarstwie.

Gdy w starożytnym Babilonie wszystkie naczynia browarowe sporządzano tylko z gliny, to jednak już w grobowcach Faraonów egipskich znajdujemy płaskorzeźby i rysunki pozostawione, dające nam wierny obraz ówczesnego piwowarstwa egipskiego i przedstawiające, poza różnorodnymi dzbanami glinianymi, pierwsze kadzie piwowarskie, sporządzone z drzewa.

Taki, naprzykład, grobowiec Nebanon „wielkiego pana" z czasów królestwa jednego z Faraonów dynastji XVIII, Tutmozisa III (około roku 1500 przed Chrystusem), znajdujący się w Derah abul Negga, zawiera między innemi „obraz", przedstawiający robotnika, rozgniatającego chleby piwne zalane wodą i fermentujące w kadzi drewnianej.

W grobowcu Suemut'a „Nadzorcy pięknych piwnic króla Amenofisa IV" (około roku 1450 przed Chrystusem), odkrytym w Schech abd el Gurna, znajdujemy płaskorzeźbę, na której przedstawiono piwowara, wybierającego z dużego garnka glinianego zacier fermentujący i przenoszącego go do kadzi drewnianej, gdzie dwaj robotnicy rozgniatają zacier nogami.

Dr. M. Philipp w pracy swej „Die Brauerei der Aegypter im Lichte heutiger Brautechnik" podaje, że w warzelni browaru egipskiego, będącej jednocześnie i salą fermentacyjną, fermentujący w dzbanach glinianych zacier chlebowy przenoszono w celu dalszej fermentacji do dużej kadzi drewnianej.

Dalsze prastare dzieje piwowarstwa mówią o kadziach drewnianych, wykonanych z jednego pnia „świętej lipy", rosnącej w poświęcanym dla obrzędów piwnych gaju, przez dawne ludy Kaukazu.

Od tych wieków „mgłą przeszłości owianych" aż do czasów nowożytnych kadzie drewniane (przeważnie dębowe) pełnią wciąż jeszcze swą służbę owocną w większości browarów naszych i obcych.

Piwowarstwo nowoczesne, ulepszając stale metody swej pracy, w szlachetnej dbałości o czystość biologiczną produktu wytwarzanego, dąży do usuwania z oddziałów browarowych drzewa, jako materjału podlegającego gniciu i rozkładowi nieuniknionemu. W wielu browarach większych piwnice fermentacyjne zapełniają się kadziami żelaznemi, szyfrowemi, cementowemi, aluminjowemi, a nawet szklanemi. W książce swej p. t. „Przewodnik Młodego Piwowara" uznaje autor, Dyr. Tadeusz Lampe, słuszność dążeń piwowarów „do usunięcia z izby fermentacyjnej drzewa", a to „z powodu porowatości tego materjału i związanej z tem możliwości zakażenia się brzeczki".

Całkowita lub częściowa zamiana kadzi fermentacyjnych drewnianych takiemiż naczyniami z innego materjału nastąpiła dotąd u nas w nielicznych tylko większych browarach. Olbrzymia większość browarów naszych długo jeszcze będzie korzystać z usług drewnianych kadzi fermentacyjnych, stosowanych w przemyśle piwowarskim przez tyle lat i wieków minionych. Nowoczesna jednak praca naukowa i technika przemysłu piwowarskiego wytęża obecnie swe siły, aby i w tym kierunku przyjść z pomocą potrzebującym. Jeżeli browar musi używać do swych celów materjał drzewny, może obecnie zastosowywać go tylko w takim stanie, aby nie mógł zaszkodzić choćby w najdrobniejszym stopniu produktowi wytwarzanemu.

Od wielu lat pracownie naukowe specjalne badawcze i doświadczalne, następnie laboratorja specjalnych zakładów przemysłowych, opracowują sposoby przygotowywania preparatów, zapobiegających psuciu się, gniciu i rozkładowi materjału drzewnego, przenikających głęboko w tkanki drzewa i tworzących z niem masę jednolitą, uniemożliwiającą powstawanie wysoce niepożądanych siedlisk wszelkiego rodzaju obcych piwowarstwu drobnoustrojów. Nowe wynalazki w postaci mas izolacyjnych uszczelniają znakomicie tak groźne dla płynów fermentujących otwarte pory drzewne, utrwalając jednocześnie materjał na kadzie fermentacyjne używany.

Taka masa izolacyjna musi być także odporną wobec stosowanych w piwowarstwie nowoczesnem przeróżnych środków dezynfekcyjnych, a jednocześnie powinna zawierać w sobie składniki, działające jako pewny środek, wyniszczający doszczętnie wszelkie możliwe zanieczyszczenia drobnoustrojowe, znajdujące się w szczelinach i porach drzewnych kadzi fermentacyjnej. Wobec wytwarzanego w tej kadzi piwa, masa izolacyjna winna zachować absolutną neutralność, nie oddziaływując ujemnie na przebieg fermentacji, a następnie na zapach, barwę, smak i charakter napoju odfermentowanego. Idealnie pod względem jakości wytworzona masa izolacyjna powinna też odpowiadać i innym warunkom, tego rodzaju preparatom stawianym, powinna być wysoce elastyczna, odporna wobec działań fizycznych i mechanicznych, wreszcie nader oszczędna w użyciu.

W rzędzie licznych wyprodukowanych w ostatnich czasach preparatów izolacyjnych, stosowanych w naszym przemyśle piwowarskim, wyróżnia się wybitnie masa izolacyjna „Wiskamut G.", wytworzona w Pierwszej Dziedzickiej Rafinerji Żywicy Piwowarskiej pod firmą „A. Willenz i S-ka" w Dziedzicach.

Opatentowana pod nazwą „Wiskamut G." nowa masa izolacyjna na podstawie orzeczeń pracowni naukowych, badawczych i doświadczalnych jest preparatem odpowiadającym całkowicie stawianym mu przez przemysł piwowarski wymaganiom, a umożliwiającym browarom naszym długoletnie jeszcze wykorzystanie posiadanych drewnianych kadzi fermentacyjnych. Nałożenie cienkiej warstwy „Wiskamutu G.", wypełniającej głęboko i szczelnie pory drzewne, zabezpiecza kadź drewnianą od zepsucia przedwczesnego, czyniąc ją w wysokim stopniu odporną wobec kruszącego wszystko doczesne nieuniknionego „zęba czasu".

Według sprawozdania Laboratorjum Fermentacyjnego Państwowej Szkoły Przemysłowej w Krakowie, po zbadaniu tam pod kierownictwem Prof. Dr. Inż. Andrzeja Krzemeckiego w grudniu 1930 roku masy izolacyjnej dla kadzi drewnianych „Wiskamut G.", otrzymano między innemi rezultaty następujące:

1. Zawartość popiołu = 0.195%.
2. Punkt topliwości w temper. + 45° C.

W celu zbadania zachowania się masy izolacyjnej wobec piwa normalnego, przygotowano szereg klocków dębowych o łącznej powierzchni 400 cm², pociągniętych (według instrukcji podanej przez firmę) badanym preparatem w ilości sześciu gramów. Klocki sporządzone zanurzono w 900 cm³ piwa (co odpowiadało 0.66 kg. masy na 1 hl. pojemności), następnie w ciągu dni siedmiu badano zapach, barwę i smak piwa, w celach porównawczych, stosując jednocześnie takież badanie piwa, trzymanego w tych samych warunkach otoczenia, lecz bez pokrytych masą izolacyjną klocków. W wyniku tych badań stwierdzono, że „badana masa izoalcyjna nie zmieniła ani zapachu, ani barwy, ani też smaku piwa badanego".

Następną próbę przeprowadzono w celu stwierdzenia zachowania się masy izolacyjnej „Wiskamut G.", wobec normalnej chmielonej brzeczki piwnej, do której dodano odpowiednią porcję drożdży piwowarskich.

Brzeczkę piwną, przeznaczoną do wykonania tej

---

50) Inż. MARJAN KIWERSKI.

Dzieje piwowarstwa.

Pierwsza saska stacja doświadczalna i szkoła dla przemysłu piwowarskiego i słodowniczego („Erste Sachsische Versuchstation für Brauerei und Mälzerei, und Brauer- und Mälzerschule") powstaje pod Lipskiem.

W roku 1898 w Petersburgu otworzono pierwszą rosyjską szkołę piwowarską pod nazwą: „Szkoła piwowarenja imieni S. J. Witte". Założycielem szkoły był miejscowy związek właścicieli browarów, który prowadził ją do roku 1905, potem stała się szkoła instytucją państwową.

Szereg instytutów fermentacyjnych uruchomiają politechniki europejskie:

Politechnika w Kopenhadze tworzy specjalne laboratorjum fermentacyjne pod kierownictwem Prof. Dr. Orla Jensen'a. W Brukseli powstaje Narodowy Instytut fermentacyjny pod kierownictwem Prof. Dr. Marc van Laer'a.

Do najnowszych wreszcie instytutów fermentacyjnych przy politechnikach czeskich zaliczyć należy, opisane nam tak szczegółowo na Zjeździe piwowarskim we Lwowie roku 1930 przez Dr. Adolfa Joszta, Prof. Politechniki lwowskiej: 1) instytut fermentacyjny przy politechnice w Pradze pod kierunkiem Prof. Szatavy'ego i 2) instytut fermentacyjny przy politechnice w Bermie Czeskiem, prowadzony przez Prof. Duchacek'a. Zakłady te, zdaniem Prelegenta, zaopatrzone są we wszystkie najnowsze urządzenia, wyposażone świetnie dla pracy technicznej, szczególnie instytut fermentacyjny w Bernie przewyższa obecnie swą aparaturą techniczną nawet znaną w całym świecie naukowo - technicznym najnowszą piwowarską stację doświadczalną Prof. Lüers'a w Monachium.

Wiedza naukowa z całym zastępem jej pracowników, zorganizowanych przy szkołach i stacjach doświadczalnych piwowarskich, rozwiązała całe masy

próby rozdzielono na dwie równe porcje, które zadano jednakową ilością zupełnie identycznych drożdży piwowarskich, do jednej porcji brzeczki włożono pociągnięte masą izolacyjną klocki dębowe (w stosunku 0.5 kg. masy na 1 hl. płynu), drugą porcję pozostawiono bez tego dodatku. Według sprawozdania laboratorjum, obie porcje brzeczki zachowały się zupełnie jednakowo podczas całego przebiegu fermentacji, wykazały w rezultacie jednakowy stopień odfermentowania, a zarówno w barwie, jak w smaku i zapachu nie odczuwało się żadnej różnicy".

Zdaniem prof. Krzemeckiego masa izolacyjna „Wiskamut G." „daje się dobrze rozprowadzić pędzlem po wygładzonej powierzchni drzewa, wchodzi w drzewo szybko, dając powłokę gładką o wyglądzie ciemno - brunatnej politury, wytrzymałej nawet na silne uderzenia mechaniczne. Nieznaczna ilość popiołu dowodzi, że masa ta nie zawiera żadnych mineralnych zanieczyszczeń, ani też barwników.

Na podstawie całokształtu swych badań, dochodzi Prof. Krzemecki do wniosku, że masa izolacyjna „Wiskamut G." „z powodu znakomitej elastyczności i wnikliwości w drzewo chroni je od odprysków, a zapełniając wszelkie szczeliny i miejsca gąbczaste, tudzież, wygładzając doskonale powierzchnię kadzi, unieszkodliwia niebezpieczne siedliska dla bakterji i chroni drzewo od wilgoci. Masa izolacyjna „Wiskamut G." może więc być z bardzo dobrym skutkiem użyta do powlekania nią nietylko drewnianych kadzi fermentacyjnych, ale i wszelkich innych piwowarskich naczyń drewnianych, jak wanien i cebrzyków na drożdże, czerpaków i t. d.".

Pochlebna opinja, wydana przez Kierownika naszej Szkoły Piwowarskiej o zaletach nowej masy izolacyjnej zapewnia „Wiskamutowi G." miejsce pierwszorzędne w grupie tego rodzaju preparatów, proponowanych naszym browarom. Piwowarstwo nasze zyskuje w tej masie izolacyjnej środek niezawodny do zapewnienia sobie z jednej strony dokładniejszego przebiegu fermentacji piwa w kadziach od zanieczyszczeń biologicznych zabezpieczonych, a z drugiej strony jaknajdłuższego korzystania z posiadanych lub nabywanych fermentacyjnych kadzi drewnianych, mających poza sobą tak piękną tradycję lat i wieków minionych.

Inż. Marjan Kiwerski.

Warszawa, w styczniu, 1931 roku.

W SPRAWIE ZAPŁATY ZA NIEWYKORZYSTANY URLOP.

Podajemy do wiadomości treść wyroku wydanego przez Izbę III (Małopolska) Sądu Najwyższego z dnia 18.IX.1930 roku Rw. 1141/30, dotyczącego kwestji odszkodowania pracownika za nieudzielony urlop.

W wyroku tym S. N. stwierdza, iż pracownikowi nie służy przeciwko pracodawcy roszczenie o świadczenia pieniężne z tytułu odszkodowania za niewykorzystany urlop odpoczynkowy. Uzasadnienie tej tezy jest następujące:

„Ani ustawa z 16 stycznia 1910 r. Dpp. Nr. 20 o pomocnikach handlowych, ani ustawa z 16 maja

---

zadań w dziedzinie przemysłu piwowarskiego. Rezultaty swych prac i badań ogłaszano w szeregu roczników, miesięczników, tygodników, wreszcie dzienników specjalnych. Siłą rzeczy powstaje różnojęzyczna prasa piwowarska w ilości tak pokaźnej, że przytoczenie wszystkich tytułów utworzyłoby cały tom specjalny. Ograniczam się więc do wykazu tylko pism najpoczytniejszych, ułożonych w porządku alfabetycznym:

„Allgemeine Brauerei — und Hopfen - Zeitung"— Norymberga od r. 1861.

„Allgemeine Braumeister - Zeitung" — Berlin od roku 1885.

„Allgemeine Anzeiger für Braurei, Mälzerei und Hopfenbau".

„Allgemeine Zeitschrift für Brauerei und Malzfabrikation", organ fachowy szkoły piwowarskiej w Wiedniu, wydawany od roku 1872 przez Fr. Fassbender'a.

„Annales de la Brasserie et de la Distillerie" — Paris.

„Annales de l'Institut Pasteur" — Paryż od roku 1888.

„Archiw russkawo piwowarenja" — „Archiv für russische Bierbrauer" — pismo rossyjsko - niemieckie wychodzące w Moskwie od r. 1880 do r. 1889.

„Bayerische Klein- und Mittelbrauer" — pismo wydawane przez dyrekcję Akademji Piwowarskiej w Weihenstephan.

„Boehmischer Bierbrauer" — Praga Czeska od roku 1873.

„Brasserie et Malterie" — Paris.

„Brasseur du Nord".

„Brewing Trade Rewiew" — Londyn.

„Bryggeri tidende" — Kopenhaga.

„Bulletin trimestrielle de l'association des Anciens Eleves de l'Ecole Superieure de Brasserie" — Louvain.

„Das Bayerische Brauerjournal" — Norymberga.

„Der Bayerische Bierbrauer" — pierwsze mona-

1922 r. Dz. U. R. P. poz. 334 o urlopach nie przepisują, by pracownik, któremu nie udzielono płatnego urlopu, miał prawo do żądania za to jakiegokolwiek odszkodowania lub wynagrodzenia. Ustawa z roku 1922 o urlopach skonstruowała obowiązek pracodawcy do udzielenia pracownikowi urlopu wypoczynkowego wyłącznie jako obowiązek publiczno-prawny, zagrażając za jego przekroczenie karą grzywny lub aresztu (art. 10), nie przewidując natomiast jakiegokolwiek obowiązku prywatno - prawnego wobec pracownika. Normy z roku 1928, mające moc ustawy, o umowie o pracę nie przewidują również roszczenia pracownika o odszkodowanie za odmowę urlopu, nadają mu jedynie prawo do żądania rozwiązania umowy bezterminowo (art. 31 lit. *d* rozp. z 16.III.1928 r. Dz. U. R. P., poz. 323 i art. 17 lit. *c* rozp. z 16.III.1928 r. Dz. U. R. P., poz. 324).

Tendencja ustawy z roku 1922, aby pracownik użył urlopu ustawowego na wypoczynek a nie na zwiększenie swych dochodów, wynika z art. 3 ust. 2 ustawy, według którego pracownik traci prawo do otrzymania wynagrodzenia za czas urlopu, o ile w czasie urlopu będzie zarobkowo pracował w innem przedsiębiorstwie. Gdy zatem powodowi nie służy prawo do jakiegokolwiek wynagrodzenia przeciwko pozwanej firmie za niewykorzystany czas urlopu, jest rzeczą obojętną, czy i jakie ustalenia poczynił sąd odwoławczy co do urlopów powoda".

Zaznaczyć należy, iż omówiony wyżej wyrok zasługuje na specjalną uwagę z tego względu, iż podkreślony w nim został specjalny publiczno - prawny charakter obowiązków pracodawcy, dotyczących udzielania urlopów pracownikom, podczas gdy rozporządzenie wykonawcze, stojąc w tym przypadku wyłącznie na gruncie prawa cywilnego, w § 22 (Dz. U. R. P. Nr. 62, r. 1923, poz. 464) nakłada na pracodawcę obowiązek zapłaty za czas urlopu pracownikowi, zwolnionemu przed udzieleniem mu urlopu.

Przypominamy, że szereg wyroków S. N. zgodnie z brzmieniem § 22 przyznawał pracownikom prawo do odszkodowania za niewykorzystany urlop. Najbardziej znamienne tezy tych orzeczeń cytujemy poniżej.

W wyroku z dnia 17.XII.1926 r. I C. w. 1155/25 Sąd Najwyższy orzekł, iż zwolnienie pracownika przed datą, od której począwszy miał korzystać z urlopu, wkłada na pracodawcę obowiązek wypłacenia pracownikowi wynagrodzenia za urlop niewykorzystany, jeżeli w chwili rozwiązania umowy pracownik nabył prawo do urlopu.

W innym wyroku Sąd Najwyższy stwierdza, iż zwolnienie pracownika przed końcem roku kalendarzowego, w którym pracownik mógł wykorzystać należny urlop, wkłada na pracodawcę obowiązek uiszczenia odszkodowania w wysokości, przewidzianej w art. 4 ustawy o urlopach, z tego względu, że wcześniejsze zwolnienie „przecięłoby" pracownikowi możność urzeczywistnienia jego uprawnień w tem znaczeniu, że do końca roku kalendarzowego mógł on żądać udzielenia mu urlopu (S. N. I. 54/28).

Zanotować należy również wyroki S. N., stawiające kwestję odszkodowania za nieudzielenie urlopu w sposób mniej kategoryczny. W wyroku z dnia 28.I. 1827 r. I C. 1277/26 Sąd Najwyższy stwierdził, iż

---

chijkie pismo piwowarskie, wydawane od roku 1866 przez Dr. K. Lintner'a (Starszego) Prof. Akademji Weihenstephańskiej. W roku 1878 nazwę pisma zmieniono na „Zeitschrift für das gesamte Brauwesen". Nowy ten organ fachowy bawarski redagowano w Weihenstephan i Monachium, redaktorem od roku 1878 do roku 1884 był G. Holzner, potem L. Aubry i Dr. K. J. Lintner (młodszy).

„Der Bierbrauer" — pierwszy niemiecki miesięcznik piwowarski, założony w roku 1856 przez G. E. Habich'a, redagowany przez Fleck'a w Lipsku.

„Der Weihenstephaner" — organ Akademji piwowarskiej.

„Gambrinus" („Zeitschrift für Brau- und Malzindustrie") — Wiedeń.

„Guinness Research Laboratory" — Dublin.

„Jahrbuch der Versuchs- und Lehranstalt für Braurei in Berlin". Od roku 1898 drukowane sprawozdania roczne działalności stacji doświadczalnej i szkoły piwowarskiej wraz z referatami wybitnych fachowców z działu przemysłu piwowarskiego, wygłaszanemi na zebraniach (kursach) dorocznych w Berlinie.

„Jahresberichte über Fortschritte in der Lehre von den Gärungsorganismen" — Dr. Alfred Koch — Braunschweig. Sprawozdania roczne pracowni Dr. Kocha.

„Journal of the Institute of Brewing" — Londyn.

„Kvas" — Praha — 1873.

„La Bière francaise" — Toulouse — 1885.

„La Birra" — organ związków browarów włoskich.

„La Brasserie moderne" — Lille — 1908.

„La gazette du Brasseur" — pismo belgijskie.

„Le Brasseur francais".

„L'Echo de la Brasserie" — Paris — od roku 1867.

„Le Moniteur de la Brasserie" — Beaune — 1858.

„Le nord Brasseur".

„Le petit Journal du Brasserie" — tygodnik piwowarski wydawany w Brukseli, który rozchodzi się

przedsiębiorca tylko wtedy obowiązany jest do wypłaty odszkodowania za niewykorzystany urlop, gdy zostanie stwierdzone na podstawie okoliczności faktycznych (kolejność urlopów, lista urlopowa i t. p.), iż zaszedł wypadek rozmyślnego wydalenia pracownika w celu pozbawienia go płatnego urlopu.

Szereg wyroków S. N. ogranicza prawa pracownika do wynagrodzenia za niewykorzystany urlop w poszczególnych przypadkach, mianowicie wysuwa zasadę, iż w razie niewykorzystania wyznaczonego już urlopu (S. N. III. Wyr. z dn. 5.XI.1928 r. Rw. 1519/28) lub w razie zatrudnienia pracownika przez czas urlopu w przedsiębiorstwie, w którem jest stale zatrudniony (S. N. III. Wyr. z dn. 2.V.1928 r. Rw. 1235/27), pracownikowi należy się za to osobne wynagrodzenie.

Wyroki powyższe cytujemy dla uwydatnienia, jak różnorodnym ujęciom ulegała kwestja odszkodowania za niewykorzystany urlop w dotychczasowem orzecznictwie, stojącem ściśle na gruncie prawa cywilnego.

Zwrócenie uwagi w ostatnim wyroku Izby III S. N. z września 1930 roku na publiczno - prawny charakter przepisów ustawy o urlopach stwarza dla kwestji odszkodowania za niewykorzystany urlop nową płaszczyznę i stanowi zwrot w dotychczasowej wybitnie rozszerzającej wykładni przepisów prawnych, dotyczących urlopów pracowników, zatrudnionych w przemyśle i handlu. Na wyrok ten, który, jakkolwiek wydany przez Izbę III (Małopolska) Sądu Najwyższego, posiada zasadnicze znaczenie, jako dotyczący ustawy ogólno - państwowej, należy się powoływać w sporach, dotyczących pretensji pracowników z tytułu niewykorzystanych uprawnień urlopowych.

Nadmienić wreszcie należy, iż omawiany wyrok jaknajbardziej odpowiada idei instytucji urlopów pracowniczych i zaznaczonym w motywach wyroku tendencjom ustawy, aby pracownik miał zapewniony wypoczynek, a nie nowe źródło zwiększenia dochodów.

Jednakże zwrócić należy uwagę na to, że podkreślenie charakteru publiczno - prawnego ustawy o urlopach wpłynie na bardziej rygorystyczne stosowanie sankcyj karnych, przewidzianych w tej ustawie.

USTAWA ANTYALKOHOLOWA [redacted]

Komisja administracyjna i zdrowia publicznego Sejmu na wspólnem posiedzeniu przystąpiły do dalszej dyskusji nad ustawą antyalkoholową. Obrady toczyły się pod przewodnictwem pp. Polakiewicza i Dyboskiego, referował projekt p. Dratwa. Dyskusja była chwilami bardzo gorąca, przyjęto 7 artykułów i wstawiono 1 nowy, na którego podstawie napoje alkoholowe zawierające mniej niż 4½% alkoholu wolno wydawać do obrotu handlowego z miejsca produkcji, tylko w naczyniach zamkniętych, zaopatrzonych w etykietę z oznaczeniem ilości i mocy napoju, oraz firmy i siedziby. Z poprawek przyjętych zasłu-

---

obecnie w tysiącach egzemplarzy, stanowiąc zupełnie niezależne samodzielne, potężne przedsiębiorstwo przemysłowe. Dzisiaj niema nietylko browaru, ale i żadnego pracownika w przemyśle piwowarskim belgijskim, któryby mógł się obejść bez prenumeraty pisma zawodowego.

„Moniteur de la Brasserie" — Bruxelle — 1859.

„Oesterreische Brauer- und Hopfen - Zeitung".

„Pivovarské listy" — Praha — (1883 — 1918) — Red. Karel Tiller prof. „sladownické skole w Praze".

„Pivovarské zprávy" — Praha (1891 — 1892).

„Revue Universelle de la Brasserie et de la Distillerie" — Bruxelle — 1874.

„Revue Universelle de la Brasserie et de la Malterie" — Zurych.

„Russkij Piwowar" — Moskwa — (1910 — 1914).

„Schweitzer Brauerei Rundschau".

„Sladek" — Praha — (1907 — 1921).

„Svenska Bryggäreföreningens Manadsblad" — Stockholm — 1886.

„Svenks Bryggmästare Tidning" — Stockholm — 1922.

„The Brewers Journal" — Londyn.

„Tidskrift för Sprit — Oel — och Sockerfabrikation" Linköping — 1870.

„Wochenschrift für Brauerei" — tygodnik piwowarski stacji doświadczalnej i szkoły piwowarskiej w Berlinie, wydawany pod redakcją W. Windischa od roku 1884, a od roku 1903 wraz z dodatkiem codziennym „Tageszeitung für Brauerei".

„Wiestnik russkawo piwowarenja" — Petersburg — (1897 — 1915).

„Zeitschrift für Untersuchung der Nahrungs- und Genussmittel".

Cenny dorobek pracy naukowej uczonych badaczy przemysłu fermentacyjnego wyraził się, prócz mnóstwa artykułów umieszczonych w prasie fachowej, w szeregu dzieł specjalnych, wydanych przeważnie w ciągu tak rewelacyjnego dla piwowarstwa wieku dziewiętnastego. Lata i wieki poprzednie miały już coprawda literaturę, poświęconą zagadnieniom przemysłu fermentacyjnego, ale bardzo nieliczną.

(D. c. n.).

Dla dobra i rozwoju piwowarstwa domagamy się:

1. **Dopuszczenia do niekoncesjonowanego handlu, niepodlegającego ograniczeniom ustawy przeciwalkoholowej, napojów zawierających do 4½% alkoholu wagowo;**
2. **Wyłączenia handlu takiemi napojami z pod przepisów Monopolu Spirytusowego o handlu napojami alkoholowemi.**

guje na uwagę poprawka do art. 3 na mocy której Rada ministrów upoważnioną będzie do stopniowego zmniejszania ilości miejsc sprzedaży przez poddawanie tej ilości rewizji co 5 lat, z tem, że pierwsza taka rewizja przeprowadzoną będzie po latach dwóch od chwili wejścia w życie omawianej ustawy. Szereg uchwalonych drobniejszych poprawek obostrza znacznie przepisy Ustawy i podkreśla silniej jej antyalkoholowy charakter.

Przez przyjęcie tych poprawek usunięta została różnica zdań w sprawie projektu rządowego, jaka zaznaczała się wśród posłów Bloku Bezpart. Poprawki te zostały uzgodnione również z przedstawicielami Rządu. Dalszy ciąg posiedzenia połączonych komisji i dyskusja w tej samej sprawie odbędzie się w dniach najbliższych.

KOMUNIKAT ZARZĄDU ZWIĄZKU PIWOWARÓW W POLSCE.

Dnia 1 lutego r. b. odbyło się w Warszawie zebranie Zarządu Związku Piwowarów w Polsce, na którem między innemi zapadły uchwały następujące:

1. Zapowiedziany na Zjeździe lwowskim drugi Kurs Piwowarski z powodu małej ilości zgłoszeń uczestników odracza się do roku przyszłego.

2. Zarząd Związku, w myśl postanowień statutu, zmienionego i zalegalizowanego przez Komisarjat Rządu st. m. Warszawy, przenosi siedzibę Związku Piwowarów w Polsce do stolicy Rzeczypospolitej.

3. W myśl dalszych postanowień statutu na najbliższem walnem zebraniu członków Związku odbędą się wybory nowego Zarządu Związku. Data ściślejsza tego zebrania podaną zostanie do wiadomości.

4. Z dniem 1 lutego r. b. *sekretarjat Związku* Piwowarów w Polsce przenosi się do Warszawy. Odtąd wszystkie sprawy Związku (zapisy członków, zgłoszenia się uczniów, pośrednictwo pracy i t. d.) kierować należy *pod adresem: Warszawa — „Miasto-Ogród - Czerniaków", — ul. Goraszewska 30 — Inż. Marjan Kiwerski.*

5. Konto czekowe Związku Piwowarów w Polsce pozostaje nadal bez zmiany *„P. K. O. Poznań Nr. 206.948"*, o czem Zarząd Związku komunikuje swym członkom, zalegającym z wpłacaniem wkładek rocznych.

CENY JĘCZMIENIA

Warszawa.	31/I	25.— — 26 — zł.
	4/II	25. — — 26.— zł.
Bydgoszcz.	5/II	24.— — 24.50 zł.
Kraków.	4/II	26.— — 27.— zł.
Lublin.	31/I	19.50 — 20.— zł.
Łódź.	5/II	23.— — 24.— zł.
Poznań.	31/I	25.— — 27.— zł.
	3/II	25.— — 27.— zł.
	4/II	25.— — 27.— zł.
	5/II	25. — — 27.— zł.
Hamburg.	3/II	4.00 flh Dun. Ros.
	3/II	4.10 flh. La Plata
Chicago.	3/II	Jęczmień słodowy 38 — 62 cts za bushel
	4/II	Jęczmień słodowy 39 — 61 cts. za bushel
	5/II	Jęczmień słodowy 39 — 60 cts. za bushel

Popierajmy przemysł krajowy!

CENA OGŁOSZEŃ: 1 str. Zł. 150.—; 1/2 str. Zł. 80.—; 1/3 str. Zł. 60.—; 1/4 str. Zł. 45.— Zastrzega się zmianę cen ogłoszeń

Redaktor: W. Adam. - - - - Wydawca: Centralny Związek Przemysłu Piwowarskiego i Słodowniczego w Rzplitej Polskiej.

Drukarnia i Litografja „JAN COTTY“ w Warszawie, Kapucyńska 7.